عصمت

آية الله العظمی حسيني نسب

ژباړونکے: عبد الرحيم دراني

بسم الله الرحمن الرحيم

عصمت

د شیعه ؤ د امامانو په عصمت (معصوم والي) چې ټول د پیغمبر اکرم اهل بیت دي ډېر دلیلونه موجود دي چې مونږ په کې یوازې یو دلیل ته اشاره کوو.

د شیعه او سني پوهانو د روایتونو په اساس د خدای ګران رسول صلی الله علیه و آله وسلم د خپل ژوند په وروستیو ورځو کې وفرمایل:

انی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و اهل بیتی و انهما لن یفترقا حتی یردا علی الحوض [1]

زه په تاسو کې دوه درانه او قیمتي څیزونه پریږدم یو د خداي کتاب (قران مجید) او بل زما اهل بیت دا دوه به له یوه او بله نه جدا کیږي تر دې چې د قیامت په ورځ د حـوض کوثر تر څنګ

ماته راورسیږي.

دلته یوه په زړه پورې نکته ده او هغه دا چې بې له شکه قران مجید له هر ډول انحراف او غلطۍ په امان کې دے او څرنګه ممکنه ده چې د خداي پاک په وحي کې غلطي وشي حال دا چې نازلوونکے یې خداي پاک او رواړونکے یې د وحي فرښته او تر لاسه کوونکے یې پیغمبر وي؟ ځکه چې د دریو واړو عصمت د لمر په شان روښانه دے او د ټولو مسلمانان د خداي رسول د

وحي د اخستلو او ساتلو او تبليغ په مقام کې له غلطۍ خوندي ګڼي او روښانه ده چې کله د خداي پاک کتاب داسې رښتينې او پايداره عصمت ولري د رسول د خداي اهل بيت به هم له هرې غلطۍ او تيروتنې پاک وي ځکه چې په دې حديث کې د پيغمبر عترت د امت د مشرۍ او لارښودنې لپاره له قران مجيد سره برابر ګڼل شوي دي او دا مقارنت حکم کوي چې دواړه د عصمت له نظره يو شان وي.

په بله وينا صحيح نه ده. چې يو غير معصوم کس يا کسان له قران مجيد سره برابر وګڼل شي. د امامانو د معصوموالي تر ټولو لوي دليل هماغه د رسول الله مبارک وينا ده. چې فرمايلي يې دي : لن يفترقا حتى يردا على الحوض (دا دواړه په

هدایت او رهبری) کې هیڅ کله له یو او بله نه جدا کیږي تر

دې چې د کوثر د حوض په غاړه ماته راورسیږي.

که اهل بیت له غلطیو او تیروتنو په امان کې نه وي او په

ځینو

مواردو کې خطا وکړي له قرانه چې خطا په کې لاره نه لري

جدا کیږي او بې لارې کیږي حال دا چې خدای تعالی په سخته

دا خبره نفي کړې ده.

البته د پیغمبر (صلی الله علیه و آله وسلم په وینا کې د اهل

بیتو مطلب ټول نسبي او سببي خپلوان نه دي ځکه چې په

دې کې شک نیشته چې هغوي ټول له خطا پاک نه وو نو

یوازې د عترت یوه خاصه ډله او خاص کسان دا ویاړ لري او

دا مقام او موقعیت په هغوي کې په ګوته په شمیر کسانو

تطبیق کیږي او هغه هماغه امامان دي چې په تاریخ کې د امت

د لاري مشالونه او د شریعت ساتندويي او د پیغمبر اکرم

صلی الله علیه و آله وسلم د سنتو ساتونکي وو

---

[1]. مستدرک حاکم دریم ټوک 148 مخ ـ الصواعق المحرقه

11 باب لومړے فصل، 149 مخ هم دې مضمون ته نزدې په

کنزالعمال کتاب اول جزء باب الاعتصام بالکتاب والسنة 44

مخ او په مسند احمد پنځمه برخه 182 او 189 مخونه وغیره

کې راغلي دي.

*****

و عترتی * صحیح دے که * و سنتی*

محدثانو حدیث ثقلین چې ډېر مشهور دے په دوه ډوله نقل

کړے او د حدیثو په کتابونو کې یې راوړے دے اوس دا کتل

پکار دي چې په دغو دوو کې کوم یو سم دے. ؟

الف: کتاب الله و عترتی اهل بیتي

ب: کتاب الله و سنتی

ځواب:

له رسول الله مبارک راغلے صحیح او ثابت حدیث هماغه * و

اهل بیتی * لفظ دے هغه روایت چې د * اهل بیتی * په ځای

پکې * وسنتی* راغلے د سند له نظره باطل دے او د اهل بیتی

د حدیث سند پوره صحیح او بشپړ سم دے.

د * اهل بیتی * د حدیث سند

دا متن دوو لویو محدثانو نقل کړے دے

1. مسلم په خپل صحیح کې له زید بن ارقمه نقلوي چې : د

خداي رسول یوه ورځ د ***خم*** په نامه په یوه ژوره سیمه کې

چې د مکې او مدینې ترمینځ پرَتَه ده یوه خطبه ورکړه. په دغه

خطبه کې يې د خداي پاک حمد او ثنا وویله خلکو ته يې

نصیحت وکړ او بیا يې داسې وفرمایل:

الا ایها الناس فانما انا بشر یوشک ان یاتی رسول ربی

فاجیب، و انا تارک فیکم ثقلین: اولهما کتاب الله فیه الهدی

و النور فخذوا بكتاب الله و استمسكوا به ـ فحث على كتاب الله و رغب فيه ثم قال: ـ و اهل بيتی، اذکر کم الله فی اهل بیتی، اذکرکم الله فی اهل بیتی، اذکرکم الله فی اهل بیتی.*

ای خلقو زه هم یو انسان یم او نزدې ده چې زما د رب مامور او استازے راشي او زه د هغه غوښتنې ته لبیک ووایم او زه په تاسو کې دوه قیمتی څیزونه پرېږدم او څم یو د خداي کتاب چې په هغه کې هدایت او رڼا ده، د خداي کتاب واخلئ او ټینګ یې کړئ ـ پیغمبر د خداي د کتاب په عمل ټینګار وکړ بیا یې وفرمایل او زما اهل بیت، زه تاسو ته د خپلو اهل بیتو په هکله خداي دریادوم (د خداي لپاره)، زه تاسو ته د خپلو اهل بیتو په هکله خداي دریادوم (د خداي لپاره)، زه تاسو

ته د خپلو اهل بیتو په هکله خداي درېادوم (د خداي لپاره) [1]

دا متن دارمي هم په خپل سنن کې راوړے دے [2] دا ویل ضروري دي چې د دغو دواړو سند د لمر په شان روښانه او صفا دے او هیڅ کرچ پکې نیشته.

2.ترمذي دا متن د * و عترتی اهل بیتی * په لفظ ســره راوړے دے. د حدیث متن دا دے.

((انی تارک فیکم ما ان تمسکتم به لن تضلوا بعدی، احدهما اعظم من الآخر کتاب الله حبل ممدود من السماء الی الارض و عترتی اهل بیتی لن یفترقا حتی یردا علی الحوض فانظروا کیف تخلفونی فیها)) [3]

زه په تاسو کې دوه ګرانبیه څیزونه په امانت پرېږدم تر کومه

چې په هغو پورې تمسک او لاس ولرئ هیڅ کله به ګمراه نه

شئ، یو تر بل لوي دے. د خداي کتاب چې له اسمانه تر

زمکې د اویزان رحمت رسۍ ده او بل زما عترت او اهل بیت او

دا دوه هیڅ کله له یوه بله نه جدا کیږي تر دې چې په حوض

(کوثر) ماته راورسیږي وګورئ چې زما له امانتونو سره

څرنګه سلوک کوئ.

مسلم او ترمذي چې د صحاحو او سننو لیکونکي دي

دواړه د

* اهل بیت * په لفظ ټینګار لري او دا زمونږ د نظر د ثابتولو

لپاره کافي ده او د دواړو سنــد ډیر یقیني او باوري دے چې

بحث ته اړتیا نه لري.

د *وسنتی* د متن سند

هغه راویت چې د و **اهل بیتی*** په ځاي يې د **سنتی** * لفظ راوړے دے یو جعلي حدیث دے چې هم يې سند ضعیف دے او هم د امویانو عواملو جوړ کړے دے.

1. حاکم نیشابوري په خپل مستدرک کې دغه متن په لاندینیو اسنادو سره نقل کړے دے.

((عباس بن ابی اویس)) عن ((ابی اویس)) عن ((ثور بن زید الدیلمي))، عن ((عکرمه)) عن ((ابن عباس)) قال رسول الله :

((يا ايها الناس انى قد تركت فيكم، ان اعتصمتم به فلن تضلوا ابدا كتاب الله و سنة نبيه!))[4]

. اى خلقو زه تاسو ته دوه څيزونه پريږدم تر هغه وخته چې په دغو دوو مو منګولې ښخې کړې وې هيڅ کله به لاره ورکه نه کړئ د خداي کتاب او د پيغمبر سنت!

د دغه متن په راويانو کې يو زوے او پلار دي چې د سند افت دي. او هغه دوه اسماعيل بن ابې اويس او ابو اويس دي داسې پلار او زوے چې نه يوازے موثق نه دي بلکې په دروغو او د حديثونو په جعل او جوړولو تورن دي.

د دغو په هکله د رجال د علماو خبره

حافظ مزي چې د رجال د هنر يو ښېراندے دے په تهذيب الکمال کتاب کې د اسماعيل او د هغه د پلار په هکله ليکلي:

((يحيى بن معين (چې د علم رجال لوي عالم دے) وايي: ابو اويس او د هغه زوے ضعيف دي او همدا راز له يحيى بن معين نقل شوې ده چې وايي: دا دوه کسان حديثونه پټوي، ابن معين هم دا راز د ابو اويس د بچی په هکله ويلی دي. * په هغه باور نه شي

کيدے*

نسايي د زوي په هکله وايي: هغه ضعيف دے او ثقه (باوري) نه دے. ابو القاسم لالکائي ويلی دي: (نسايي) د هغه په

خلاف زياتې خبرې کړي دي تر دې چې ويلي يې دي بايد د هغه حديث پرېښودل شي.

ابن عدي (چې د رجال له علماوو دے) وايي: ابن ابي اويس له خپل ماما(مالک) عجيبه حديثونه روايتوي چې هيڅوک يې نه مني. [5]

ابن حجر، په مقدمه فتح الباري کې راوړي دي. هيڅ کله د ابن ابي اويس په حديث سره احتجاج نه شو کولے (دليل نه شو راوړلے) د هغه قدحې په وجه چې نسايي د هغه په هکله کړې ده [6]

حافظ سيد احمد ابن صديق په فتح الملک العلی کتاب کې له سلمه بن شيب روايتوي چې له اسماعيل ابن ابي اويسه

يې اوريدلي دي چې ويل يې: کله چې د مدينې خلک د يو حديث

په هکله دوه ډلې شي نو زه حديث جعلي کوم [7]

په دې اساس زوے (اسماعيل بن ابي اويس) د حديثونو په

جعل تورن دے او ابن معين هغه دروغجن ګڼلے دے، له دې

ورتير د هغه حديث هيڅ کله په صحيحينو ترمذي او د

صحاح په نورو کتابونو کې نه دے نقل شوے.

د ابو اويس په هکله همدومره بس ده چې ابو حاتم رازي په

کتاب ((جرح و تعديل)) کې وايي: د هغه حديث ليکل کيږي

خو دليل ورسره نه راوړل کيږي او د هغه حديث قوي او

محکم نه دے. [8]

هم دا راز ابو حاتم له ابن معينه نقل کړې ده چې ابو اويس باوري کس نه دے. هغه روايت چې د دغو دوو کسانو نومونه په سندونو کې دي هغه روايت بالکل صحيح نه دے له دې ورتير، له صحيح او ثابت حديث سره مخالف دے.

د پام وړ ټکے دا دے چې د حديث ناقل، يعني حاکم نيشابوري د حديث په ضعف اعتراف کړے دے. ځکه يې د هغه د سند د صحيح کولو هڅه نه ده کړې خو د هغه د مفاد په سموالي يې شهادت راوړے دے چې هغه هم د سند له نظره سست او د اعتبار له درجې پريوتے دے نو ځکه د حديث د قوي کولو په ځاي د هغه ضعف او کمزوري زياتوي اوس د هغه چټي شاهد ته راګرځو.

د ((وسنتی)) د روایت دوهم سند

حاکم نیشابوري په هغه سند سره چې رابه شي له ابو هریره

په مرفوع [9] ډول نقلوي:. ((انی قد ترکت فیکم شیئین لن

تضلوا بعدهما: کتاب الله و سنتی و لن یفترقا حتی یردا علی

الحوض [10]

دا متن حاکم په داسې سند سره نقل کړے دے:. (الضبی)

عن ... (صالح بن موسی الطلحی) عن (عبد العزیز بن رفیـــع)

عن (ابی

صالح) عن (ابی هریره)

دا حديث هم د مخکيني حديث په شان جعلي دے او د سند

په رجالو کې يې صالح بن موسى الطلحى راغلے دے چې دلته

غواړو د هغه په هکله د علم رجال د علماو نظر وړاندې کړو:

يحيى بن معين وايي: صالح بن موسى باوري نه دے، او حاتم

رازي وايي: د هغه حديث ضعيف او منکر دے. د هغه ډير

منکر حديثونه له ثقه کسانو نقلوي نسايي وايي:

د هغه حديث نه ليکل کيږي

په يوۀ بل ځاى کې وايي : د هغه حديث متروک دے [11]

ابن حجر په تهذيب التهذيب کې ليکي: ابن حبان وايي صالح

ابن موسى په ثقه کسانو پورې داسې څيزونه تړي چې د

هغوي د خبرو په شان نه دي او اخر وايي د هغه حديث

حجت نه دے. او ابو نعیم وایي: د هغه حدیث متروک دے او همیشه منکر حدیث نقلوي.[12]

بیا هم ابن حجر په تقریب کې وایي[13] د هغه حدیث متروک دے او ذهبي په کاشف[14] کې وایي: د هغه حدیث سست دے تر دې چې ذهبي په (میزان الاعتدال)[15] کې له هغه یو کړکیچن حدیث نقل کړے او ویلي يې دي چې دا د هغه له منکر حدیثونو دے.

د ((وسنتی)) حدیث دریم سند

ابن عبدالبر په (التمهید)[16] کتاب کې دا متن له دغه سند سره نقل کړے دے. عبد الرحمان بن یحیی) عن (احمد بن

سعيد) عن (محمد بن ابراهيم الدبيلي) عن (على بن زيد

الفرائضى) عن

(الحنينى) عن (كثـير بن عبد الله بن عمرو بن عوف) عن (

ابيه)

عن (جده)

امام شافعي د كثير بن عبد الله په هكله وايي: هغه د دروغو

يو ركن دے [17] ابو داوود وايي: هغه يو دروغجن او كذاب

كس دے [18] ابن حبان وايي عبد الله بن كثير له خپل پلار او

نيكه د حديثونو كتاب نقلوي چې اساس يې جعل دے. او

وايي چې له عبد الله د روايت نقلول او ليكل بالكل حرام دي

مګر كه د حيرانتيا يا كره كتنې له پاره وي [19]

نسايي او دار قطني وايي د هغه حديث متروک دے امام

احمد وايي هغه منكر الحديث دے. او باور پرې نشي کيدے.

ابن معين هم همدا نظر لري.

د حيرانتيا خبره له ابن حجره په (التقريب) کتاب کې راغلي

ده. چې د هغه په ترجمه کې يې يوازې د (ضعيف) په لفظ

اکتفا کړې ده .او هغه کسان چې هغه يې په دروغو تورن

کړے دے افراطيان بللي دي حال دا چې د علم رجال

مخکښانو هغه په کذب او جعل تورن کړے دے. او حتی

ذهبي وايي د هغه خبره چټي او سسته ده.

بې سنده نقل

مالک په (الموطا) کې هغه بې له سنده او په مرسل ډول نقل کړے دے. او مونږ ټولو ته پته ده چې داسې حديث ارزښت نه لري.[20]

دا جاجونه ښه روښانوي چې د ((و سنتی)) حديث دروغجنو او په اموي دربار پورې تړلو راويانو جوړ کړے دے. او هغه يې د ((و عترتی)) د صحيح حديث په مقابل کې جعل کړے دے. له دې امله د جوماتونو په خطيبانو او امامانو او ديني ويناوالو لازمه ده. چې هغه حديث چې د خداي له رسوله نه دے راغلے پريږدي. او د دې په ځاي يې خلکو ته صحيح حديث ووايي يعني هغه حديث چې مسلم په صحيح کې د ((

اهل بیتی)) په شکل او ترمذي د عترتي او اهل بیتی په شکل

راوړے دے. د علم لټونکو ته ضروري ده. چې د حدیث علم

زده کړي او صحیح حدیث له ضعیف حدیثه جدا کړي.

په پاي کې یادونه کوو چې د اهل بیتی له کلمې د خداي د

رسول مطلب د هغه ذریت او زوزات دے. لکه حضرت

فاطمه، حسن ، حسین سلام الله علیهم ـ ځکه چې مسلم په

صحیح کې [21]

او ترمـذي په سنن کـې [22] له عایشې نقــل کړي ده. چې:

((نزلت هذه الایه علی النبی صلی الله علیه و آله وسلم انما

یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهر کم تطهیرا

فی بیت ام سلمه فدعا النبی صلی الله علیه و آله وسلم

فاطمه و حسنا و حسینا فجللهم بکساء و علی خلف ظهره فجلله بکساء ثم قال: اللهم هولاء اهل بیتی فاذهب عنهم الرجس و طهرهم تطهیرا قالت ام سلمة: و انا معهم یا نبی الله؟ قال: انت علی مکانک و انت الی الخیر)).

ـ د ((انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت و یطهرکم تطهیرا)) د ام سلمه په کور کې نازل شو پیغمبر، فاطمه، حسن او حسین تر خپلې عبا لاندې کړل او علي د هغه حضرت شاته ؤ. هغه یې هم په عبا کې پټ کړ او وې فرمایل: اي زما ربه ! دا زما اهل بیت دي له دوي ککړتیا لیرې کړه او دوي پاک وګرځوه ام سلمه وویل: اي د خداي پیغمبره ایا زه هم له هغوي یم (او په دې ایت کې په راغلو اهل بیتو

کې شمار یم)؟ وې فرمایل: ته په خپل ځای کې اوسه (عبا ته

مه راننوځه) او ته د خیر په لاره کې یې. [23]

د حدیث ثقلین مفهوم

دا چې د خدای رسول عترت د قران مجید په څنګ کې راوستي

دي او دواړه یې په امت کې د خدای حجت بللي دي. دوه

نتیجې

اخستلے شو.

1 . د پیغمبر د اهل بیتو (عترت) وینا د قران د وینا (خبرې) په

شان حجت ده. او په دیني چارو کې که عقیدتي وي که فقهي

باید د هغوي په وینا عمل وکړو او که د هغوي له خوا دلیل موجود وي نو بل چاته تلل نه دي پکار.

مسلمانان د پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم له رحلته وروسته د خلافت او د امت د سیاسي چارو د ادارې په مسله کې په دوو ډلو تقسیم شول او هر یو ځانته دلیل او برهان لري که هغوي په موضوع کې اختلاف لري خو د اهل بیتو په علمي مرجعیت کې شک او اختلاف نه دے پکاره ځکه چې ټول د حدیث ثقلین په صحیحوالي متفق دي او دا حدیث په عقایدو او احکامو کې علمي مرجع قران او عترت ګڼي. او که اسلامي امت په دې حدیث عمل وکړي نو د اختلافاتو دایره به تنګه شي او یو والے به زیات شي.

2 . قران په دي حکم سره چي د خداي کلام دے له خطا او

غلطۍ خوندي دے او څرنګه په قران کي د خطا احتمال

وکوړے شو حال دا چي خداي تعالی قران داسي ستایلے دے

﴿لاَ يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَلاَ مِنْ خَلْفِهِ تَنزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ

حَمِيدٍ﴾[24]

باطل هغه ته له مخکي او له شا لاره نه لري هغه کتاب دے

چي د

حکیم او حمید خداي له لوري نازل شوے دے.

که قران له خطا خوندي وي طبعا د هغه قرين او سارے هم

باید له خطا خوندي وي ځکه چې صحیح نه ده چې خطاکار

کس یا کسان د قران عدیل او هم څنګ شي.

او دا حدیث له هر ډول تېروتنې او ښوییدو د هغوي د عصمت

ګواه دے البته باید دقت وکړو چې عصمت له نبوت سره

ملازم او ضروري نه دے ځکه چې کیدے شي یو کس له خطا

پاک وي خو پیغمبر نه وي حضرت بي بي مریم د دې ایت

مطابق

إِنَّ اللّٰهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلٰى نِسَاء الْعَالَمِينَ﴿ [25]

له ګناه پاکه ده خو پیغمبره نه ده.

---

[1]. صحیح مسلم 4 ټوک 1803 مخ 2408 شمیر. چاپ

عبدالباقي

[2]. سنن دارمي 2 ټوک 431. 432 مخونه

[3]. سنن ترمذي 5 ټوک 663 مخ . شمیر 37788

[4]. مستدرک حاکم ج 1 93 مخ

[5]. حافظ مزي تهذيب الکمال، ټوک 3 مخ 127

[6]. ابن حجر عسقلاني، مقدمه فتح الباري مخ 391 چاپ

دارالمعرفه

[7] . حافظ سید احمد ابن صدیق ، فتح الملک العلی، مخ 15

[8] . ابو حاتم رازي، الجرح والتعديل ټوک 5 مخ 92

[9] . هغه حديث چې راوي يې په معصوم پورې نسبت ورنه

کړي مرفوع بلل کيږي.

[10] . حاكم مستدرک، ټوک 1 مخ 93

[11] . حافظ مزي تهذيب الكمال، ټوک 13 مخ 96

[12] . ابن حجر تهذيب التهذيب، ټوک دوهم، مخ 255

[13] . ابن حجر تقريب ترجمه، شمير 2891

[14] . ذهبی ، الکاشف، ترجمه شمير 2412

[15] . ذهبي ، ميزان الاعتدال دوهم ټوک 302 مخ

[16] . التمهید 4 ټوک، 331 مخ

[17] . ابن حجر تهذيب التهذيب ټوک 8 مخ 377 ط دار الفكر،

تهذیب الکمال ، 24 ټوک 138 مخ

[18] . همدغه حواله

[19] . ابن حبان المجروحين، 2 ټوک 221 مخ

[20] . مالک، الموطا مخ 889، 3 ح

[21] . صحیح مسلم 4 ټوک 1883 مخ 2424 ح.

[22] . ترمذي، 5 ټوک ، 663 مخ

[23] . حسن بن علي السقاف، صحيح صفة صلاة النبی صلی

الله علیه و آله وسلم 289ـ294 مخونه

[24] . سوره فصلت ایت 42

[25] . سوره ال عمران ایت 42

****